

**KICHIK YOSHDAGI BOLALARGA XORIJIY TILNI
O`RGATISHNING INNAVATSION USULLARI**

Ilmiy rahbar N.N.Zubaydova

Samarqand Davlat Chet Tillar Instituti

2- kurs talabasi

Sobirova M.O

tel. +998 99 212 00 42

Annotatsiya: *Ushbu maqola kichik yoshdagi bolalarga ingliz tilini o`rgatish jarayonida rasmlardan foydalanishning afzalliklari haqida gapiradi. Bu o`qituvchilarning ishini qanchalik soddalashtirishi va bolalarga materialni samarali va tez o`zlashtirishga yordam berilishi haqida. Xususan ingliz tilini o`rgatishda zamonaviy bir qancha metod va uslublardan foydalanish pedagogning asosiy vazifalaridan biridir.*

Kalit so`zlar: *xorijiy til, innovatsion usullar, real hayotiy vaziyat, qahramonlarni topish, individual ish, jamoaviy ish.*

O`qituvchining ishi ko`pincha materialni to`liq o`rganish uchun sharoit yaratishga to`g`ri keladi. Har bir o`qituvchi o`z ta`lim uslubiga tayanadi, lekin maktabgacha va boshlang`ich sinflarni o`qitish uchun har bir kishi rasmlar bilan ishlashni tanlaydi. Rasmlar bilan ishlash o`qituvchilarning ishini osonlashtiradi va bolalar materialni tezroq o`zlashtiradilar. Shuningdek, rasmlar bilan ishlashda o`qituvchilar bolalarda mavzuga qiziqish uyg`otadi va darsni yanada rang-barang qiladi. Ilgari chet tilini o`qitishda chet tili darslarida tasvirlardan (ko`rgazmali qurol sifatida) foydalanish kerakmi degan savol ko`p ko`tarilgan. O`tgan 40 yil ichida chet tilini o`qitish metodikasi va didaktikasida vizual ravshanlik juda muhim ahamiyat kasb etdi va rasmlar chet tilini o`qitishning eng asosiy elementlaridan biri hisoblanadi. [1,11] Vizual axborot vositalariga, masalan, chizma, doska, slayd, plakat, fotosurat va boshqalar kiradi. Vizual axborot vositalari ikkita muhim

funksiyaga ega: taqdimot va boshqaruv funksiyalari. Taqdimot vazifasida tasvir chet tilidagi voqelik va haqiqiylikni tomoshabinlarga yetkazadi; Shunga ko'ra, uning madaniy axborot qiymati muhimdir. Xuddi shu funktsiyada tasvir didaktik maqsadlarda (instrumental funktsiya) matn yoki mashqning situatsion kirishini yoki bayonotlar uchun xizmat qilishi mumkin.

Materialning aniqligi boshlang'ich maktab o'quvchilarini ta'lim muammolarini hal qilishga undaydi va fanga qiziqishni saqlab qoladi. Shunday ekan, o'qitishning eng samarali usullaridan biri bu rasmlardan foydalanishdir. Rasmlar har qanday fanni o'qitishda, shu jumladan to'garaklar va sinfdan tashqari mashg'ulotlarda ishlatilishi mumkin. [2.15-45]

Rasmlar yordamida siz bolalarning g'oyalari va tasavvurlarini rivojlantirishingiz mumkin. Misol uchun, bolalarga rangli emas, balki olmalarning rasmlarini bersak, keyin ularni o'zlari bezashni so'rasak, har bir bolada turli xil rangdagi olmalar bo'ladi. Bu usul, shuningdek, chet tillarini o'rganishda yordam beradi, ularga rasmni bo'yash, shuningdek rang va ob'ekt nima ekanligini yozishni aytadi. Chet tilini o'rgatishda rasmlardan foydalanishning ahamiyati ortib bormoqda. Rasmlar o'quv jarayonining bir qismi sifatida ajralmas aloqada. Ular lug'atni mustahkamlash va qayta ko'rib chiqish va chet tilida gapirish qobiliyatiga ega bo'lish uchun ko'plab mashqlarni taklif qilishadi.

O'qituvchi faoliyatining quyidagi bosqichlarini ajratib ko'rsatish mumkin:

Haqiqiy hayotda bolaning kuzatgan yoki boshdan kechirgan harakatlar ketma-ketligini o'rganadigan dastlabki ish. Bolalar bilan muloqot qilishda o'qituvchi ularga savol beradi: "Biz hozir nima qilyapmiz (sizlar)?" Masalan, bolalar hammomda qo'llarini yuvishadi. O'qituvchi so'raydi: [3,120]

- Bundan oldin nima qilgan edingiz?
- Suv jo'mragini ochdi.
- Qo'lingizni yuvganingizdan keyin nima qilasiz?
- Qo'limizni yuvganimizdan keyin, jo'mrakni yopamiz va qo'limizni sochiq bilan quritamiz.

- Bularning barchasini nega qildik?
- Ovqatlanishdan oldin qo'llaringizni toza tutish uchun.

Bunday suhbatlarning maqsadi bolalarni bir-biriga bog'langan harakatlar zanjiri va ularning natijalarini talaffuz qilishga o'rgatishdir.

Bolalarni bir qator rasmlar bilan ishlashga o'rgatish uchun o'yin mashqlarining bosqichma-bosqich tizimi.

Darslarni boshlashdan oldin, bolalarda faollik uchun motiv yaratish kerak. Shu bilan birga, bolaga quyidagi shaklda topshiriqlar berish tavsiya etilmaydi: "Endi bizga rasmlarni to'g'ri ketma-ketlikda joylashtirish kerak (siz) kerak" yoki "Rasmlarni to'g'ri joylashtiramiz", chunki bunday iboralar bolaning taklif qilingan faoliyatga qiziqishini uyg'otmaslik. Uni o'ynashga taklif qilish yaxshiroqdir. Qahramonlarning rasmlarini ko'rsating va uning yoshiga mos ertak o'qing. [6.56]

Maqsad: bolani barcha rasmlardagi asosiy belgilar va umumiy narsalarni topishga o'rgatish.

O'yin sharti: Barcha rasmlarda tasvirlangan kesishgan belgilar va narsalarni qidiring.

Masalan, turli xil ertak qahramonlari bilan bir nechta rasmlarni joylashtiring, keyin siz bolaga ushbu ertakdan qahramonni topishni aytishingiz kerak.

Individual ish, ya'ni mustaqil. Bolalar rasmlarga qarab, bolaning so'z boyligini hisobga olgan holda, u yerda ko'rsatilgan narsalarni mustaqil ravishda aniqlashlari kerak. Bu usul chet tillarini o'rganishda samarali hisoblanadi. Bu usul bolaning nutqini rivojlantirishga ham yordam beradi. [5,368]

Masalan, siz har bir bolaga mashinalar, gullar, mevalar rasmlari bilan rasmlarni berishingiz kerak (har birida har xil bo'lishi kerak, agar ular bir xil bo'lsa, ular zerikishadi) va bolalar rasmda nima ko'rsatilgan va qanday rangda ekanligini birma-bir tasvirlab berishlari kerak. [4,136]

Kollektiv ish, ya'ni jamoada ishlash. Bu usul bolalarni bir necha guruhlariga bo'lish va bir-biri bilan raqobatlashishni o'z ichiga oladi, shu bilan birga ular jamoa bo'lib ishlashni o'rganadilar. Rasmlarni tayyorlashda siz bolalarning yoshini hisobga

olishingiz kerak bo'ladi.

Misol uchun, rasmlar jamoalarga taqsimlanadi va ularni tartibga solish yoki ortiqcha narsalarni olib tashlash kerak bo'ladi. Misol uchun, meva tasvirlangan 3 ta rasm va 1 ta sabzavot bilan joylashtiring. Bunda bolalar o'zaro maslahatlashib, g'alabaga intiladilar. Bolalar mantiqiy fikrlashni bevosita rivojlantiradilar.

Aytilganlarning barchasidan xulosa qilishimiz mumkinki, rasmlar bilan ishlash qanchalik qulayroq va ular bilan ishlashning bir qancha afzalliklari bor, ular bolalarda mavzuni o'rganishga qanchalik qiziqish uyg'otadi va eng muhimi, ularni chet tillarini osson o'rganishga o'rgatadi. Mustaqil yoki jamoa bilan ishlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Bolalarning nutqini rivojlantirishga va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga bevosita yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. S. Lelyux, T. Sidorchuk "Maktabgacha ta'lim" jurnalining bosh sahifasi // Mundarija No 19/2002 - Samara - Ulyanovsk, 2002 11c
2. Bukhovets Irina Andreevna "Ekaterina Pashkovaning pedagogik jamoasi - PEDSOVET.SU" - Nijniy Novgorod, st. Raevskiy 15-45c, 2007 yil
3. Azimov, E. G. Uslubiy atama va tushunchalarning yangi lug'ati (tillarni o'qitish nazariyasi va amaliyoti). — M.: IKAR, - 2009. — 120 b.
4. Prokofieva, V. L. Og'zaki chet tilidagi muloqotni o'rgatishda kommunikativ motivatsiyani yaratish vositasi sifatida ko'rinish // Maktabda chet tillari. - 1990. - No 5. - 136 b.
5. Zhalolov, J.J. Chettil o'qitish metodologiyasi. Chet tillar oliy ukuv yurtlari talabalari uchun darslik. - Toshkent: Okituvchi, 1996. - 368 b.
6. Koshimov, U; Yokubov, I. Inglis tili o'qitish usullari. - T.: Shark nashriyot-matbaa aktsiyadorlik kompaniyasi Bosh taxiriyat, 2003. - 56 b
7. Zubaydova Nilufar Nematillaeva , Learning English with phrases 2019
8. Zubaydova Nilufar Nematillaeva, The importance of teaching vocabulary 2019
9. Zubaydova Nilufar Nigmatullaeva. The Teaching English for specific purposes.